OTSUSED

KOMISJONI OTSUS (EL) 2020/1205,

6. august 2020,

fosforväetiste kaadmiumisisaldust käsitlevate siseriiklike normide kohta, millest Slovaki Vabariik on teatanud vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4

(teatavaks tehtud numbri C(2020) 5285 all)

(Ainult slovakikeelne tekst on autentne)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 114 lõiget 6,

ning arvestades järgmist:

1. **ASJAOLUD JA MENETLUS**

(1) Slovaki Vabariik teatas 9. augustil 2019 komisjonile Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 alusel oma kavatsusest säilitada fosforväetiste kaadmiumisisaldust käsitlevad siseriiklikud normid, mis kalduvad kõrvale Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2019/1009 ([1]).

1.1. **Liidu õigusaktid**

1.1.1. *ELi toimimise lepingu artikli 114 lõiked 4 ja 6*

(2) ELi toimimise lepingu artikli 114 lõigetes 4 ja 6 on sätestatud:

„4. Kui pärast seda, kui Euroopa Parlament ja nõukogu või nõukogu või komisjon on ühtlustamismeetme vastu võtnud, peab liikmesriik artiklis 36 märgitud oluliste vajaduste tõttu või seoses keskkonna või töökeskkonna kaitsega vajalikuks säilitada siseriiklikke norme, teatab ta nendest normidest ja nende säilitamise põhjustest komisjonile.

[…]

6. Komisjon kinnitab kõnealused siseriiklikud normid või lükkab need tagasi kuue kuu jooksul pärast lõigetes 4 […] osutatud teatamist, olles eelnevalt kindlaks teinud, kas need on või ei ole suvalise diskrimineerimise vahendid või liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piirangud, ja kas need kujutavad või ei kujuta endast takistust siseturu toimimisele.

Kui komisjon selles ajavahemikus otsust ei tee, loetakse lõigetes 4 […] osutatud siseriiklikud normid kinnitatuks.

Kui seda õigustab küsimuse keerukus ja kui puudub oht inimeste tervisele, võib komisjon asjaomasele liikmesriigile teatada, et käesolevas lõikes osutatud ajavahemikku võidakse pikendada veel kuni kuus kuud“.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1009, millega kehtestatakse ELi väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemise nõuded ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 1069/2009 ja (EÜ) nr 1107/2009 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 2003/2003 (ELT L 170, 25.6.2019, lk 1).

1.2. **Väetisetooteid käsitlevad ühtlustamiseeskirjad**

1.2.1. *Määrus (EÜ) nr 2003/2003*

(3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2003/2003 ([2]) kohaldatakse toodete suhtes, mis viiakse turule väetistena nimetusega „EÜ väetised". Määruse (EÜ) nr 2003/2003 I lisas loetletud väetiseliikide hulka kuuluvat väetist, mis vastab selles määruses sätestatud tingimustele, võib nimetada „EÜ väetiseks" ja selle liikumine siseturul on vaba.

(4) Määruse (EÜ) nr 2003/2003 I lisas on esitatud täielik loetelu väetiseliikidest, mille suhtes kohaldatakse ühtlustamiseeskirju. Iga väetiseliigi puhul kehtivad erinõuded, mis käsitlevad näiteks toitainete sisaldust, toitainete lahustuvust või töötlemismeetodeid.

(5) Määrust (EÜ) nr 2003/2003 kohaldatakse peamiselt mineraalväetiste suhtes. Mõne hõlmatud väetiseliigi fosforisisaldus on 5 või enam massiprotsenti fosforpentaoksiidi (P_2O_5) ekvivalenti.

(6) Määruse (EÜ) nr 2003/2003 artiklis 5 on kehtestatud EÜ väetiste siseturul vaba ringluse põhimõte, mille kohaselt liikmesriigid ei tohi koostise, identifitseerimise, märgistamise, pakendamise või muude kõnealuse määruse sätetega seotud põhjustel keelata, piirata ega takistada määrusele vastavate EÜ väetiste turule laskmist.

(7) Määruses (EÜ) nr 2003/2003 ei ole sätestatud saasteainete piirnorme EÜ väetistes. Seega väheste eranditega, mille aluseks on komisjoni otsused ELi toimimise lepingu vastavate sätete kohaldamise kohta, ([3]) liiguvad siseturul vabalt EÜ väetised, mille fosforisisaldus on vähemalt 5 % P_2O_5, olenemata kaadmiumisisaldusest.

(8) Komisjoni kavatsusest tegeleda juhuslike kaadmiumilisandite sisaldusega mineraalväetistes teatati siiski juba määruse (EÜ) nr 2003/2003 põhjenduses 15. Selle kohaselt võivad väetised olla „saastatud ainetega, mis võivad kujutada ohtu inimese ja loomade tervisele ja keskkonnale. Lisaks toksilisuse, ökotoksilisuse ja keskkonna teaduskomitee arvamusele kavatseb komisjon selgitada küsimust juhuslike kaadmiumilisandite sisaldusest mineraalväetistes ning teeb vajaduse korral ettepaneku Euroopa Parlamendile ja nõukogule asjakohase määruse vastuvõtmiseks. Vajaduse korral vaadatakse samal viisil läbi ka küsimus muude saasteainete kohta".

1.2.2. *Määrus (EL) 2019/1009*

(9) Määrusega (EL) 2019/1009 on kehtestatud ühtlustamiseeskirjad „ELi väetisetoodete" kohta. Sellega tunnistatakse alates 16. juulist 2022 kehtetuks määrus (EÜ) nr 2003/2003.

(10) ELi väetisetooted on väetisetooted, millel on CE-märgis, kui need tehakse siseturul kättesaadavaks. ELi väetisetoode peab vastama määruses (EL) 2019/1009 asjaomase toote toimekategooria (PFC) ja koostisaine kategooria(te) kohta sätestatud nõuetele ning olema märgistatud vastavalt määruses sätestatud märgistusnõuetele. ELi väetisetoodetel on seitse toimekategooriat, millest üks hõlmab väetisi.

(11) Määrus (EL) 2019/1009 hõlmab mineraalväetisi üldisemal viisil kui määruse (EÜ) nr 2003/2003 I lisa, kui täidetud on teatud üldised kvaliteedi- ja ohutusnõuded. Lisaks kohaldatakse määrust (EL) 2019/1009 orgaanilistele ja orgaanilis-mineraalsetele väetistele, mis ei kuulu määruse (EÜ) nr 2003/2003 sisulisse kohaldamisalasse.

(12) Määrusega (EL) 2019/1009 võetakse liidu tasandil kasutusele mõiste „fosforväetised" orgaanilis-mineraalsete väetiste või makrotoitaineid sisaldavate mineraalväetiste kohta, mille fosforisisaldus on vähemalt 5 % P_2O_5.

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2003/2003 väetiste kohta, ELT L 304, 21.11.2003, lk 1.

([3]) Vt komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsused: 2006/347/EÜ väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Rootsi Kuningriik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4 (ELT L 129, 17.5.2006, lk 19); 2006/348/EÜ väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Soome Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4 (ELT L 129, 17.5.2006, lk 25); ja 2006/349/EÜ väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Austria Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4 (ELT L 129, 17.5.2006, lk 31).

(13) Määrusega (EL) 2019/1009 kehtestatakse liidu tasandil esimest korda ELi väetisetoodete jaoks saasteainete piirnormid. Vastavalt kõnealuse määruse I lisa PFC 1(B) punkti 3 alapunkti a alapunktile ii (orgaanilis-mineraalne väetis) ja PFC 1(C)(I) punkti 2 alapunkti a alapunktile ii (makrotoitaineid sisaldav mineraalväetis) ei tohi kaadmiumi sisaldus fosforväetistes ületada piirnormi 60 mg/kg P_2O_5 kohta.

(14) Vaba liikumise põhimõte on sätestatud määruse (EL) 2019/1009 artikli 3 lõikes 1, mille kohaselt liikmesriigid ei takista koostise, märgistamise või muude kõnealuse määrusega hõlmatud aspektidega seotud põhjustel selliste ELi väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemist, mis vastavad selle määruse nõuetele. Vastavalt määruse (EL) 2019/1009 artikli 3 lõikele 2 võib siiski liikmesriik, kes 14. juulil 2019 saab kasu määruse (EÜ) nr 2003/2003 suhtes kehtivast erandist, mis on talle antud ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 alusel seoses väetiste kaadmiumisisaldusega, jätkuvalt kohaldada fosforväetiste kaadmiumisisaldusele oma riigisiseseid piirnorme ajani, mil liidu tasandil hakatakse kohaldama fosforväetiste kaadmiumisisalduse ühtlustatud piirnormi, mis on riigisisese piirnormiga võrdne või sellest madalam.

(15) Lisaks on komisjonil kohustus vaadata 16. juuliks 2026 läbi fosforväetiste kaadmiumisisalduse piirnormid, et hinnata, kas neid piirnorme on võimalik vähendada madalamale asjakohasele tasemele. Komisjon peab võtma arvesse keskkonnategureid, eelkõige mulla- ja kliimatingimusi, tervist mõjutavaid tegureid ning sotsiaal-majanduslikke tegureid, sealhulgas varustuskindlust.

1.2.3. *Vabatahtlik kord*

(16) ELi väetisetoodete turg on ainult osaliselt ühtlustatud.

(17) Määruse (EÜ) nr 2003/2003 eesmärk on tagada EÜ väetiste vaba ringlus siseturul. See ei mõjuta siiski riigis toodetud väetisi, mis lastakse liikmesriikide turule kooskõlas vastavate riiklike õigusaktidega. Tootjad saavad valida, kas turustada väetisi „EÜ väetisena“ või „riigisisese kasutusega väetisena“.

(18) Määrusega (EL) 2019/1009 säilitatakse vabatahtlik kord. See tagab ELi väetisetoodete vaba liikumise siseturul ja lubab jätkuvalt lasta turule riigisisese kasutusega väetisetooteid. Valiku teeb tootja.

(19) Nii määruse (EÜ) nr 2003/2003 kui ka määruse (EL) 2019/1009 kohaselt ei tohi liikmesriigid takistada nõuetele vastavate EÜ väetiste ja vastavalt ELi väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemist muu hulgas kaadmiumisisaldusega seotud põhjustel.

(20) Liikmesriigid võivad siiski säilitada või kehtestada mis tahes piirnormid, mida peetakse riigisiseste väetisetoodete saasteainete puhul asjakohaseks. Iga liikmesriik on suuremal või vähemal määral mures ohu pärast, mida tekitab kaadmiumi akumuleerumine taimekasvatuse pikaajalisele kestlikkusele. Enamik liikmesriike on juba kehtestanud eeskirjad, millega piiratakse riigisiseste väetisetoodete kaadmiumisisaldust, et vähendada kaadmiumi heidet keskkonda ja seeläbi inimeste kokkupuudet kaadmiumiga. Käesolevas otsuses ei viidata seda liiki eeskirjadele.

(21) Seega kehtivad liidu ühtlustamiseeskirjad koos väetisetoodete suhtes kohaldatavate siseriiklike normidega.

1.3. **Teatatud siseriiklikud normid**

(22) Slovaki Vabariigi teatatud siseriiklikud normid kaadmiumi piirnormide kohta fosforväetistes (edaspidi „teatatud siseriiklikud normid“) sisalduvad Slovakkia põllumajandusministeeriumi dekreedis nr 577/2005, milles on sätestatud väetiste liigid, väetiste koostis, pakendamine ja märgistamine, väetiste analüüsimeetodid, riskielemendid ja nende piirnormid üksikute väetiserühmade puhul, lubatud kõrvalekalded ja põllumajandusväetiste piirnormid väetisi käsitleva õigusakti nr 136/2000 ning põllumajandusmaa kaitset ja kasutamist käsitleva õigusakti nr 220/2004 tähenduses.

(23) Dekreedi nr 577/2005 3. lisa punktis 1 on kaadmiumi piirnormiks kehtestatud 20 mg/kg P_2O_5 kohta. Seda piirnormi kohaldatakse kolmele väetisekategooriale: fosforväetised, kompleksväetised ja väetised, mis olenemata nende P_2O_5 sisaldusest sisaldavad ka mikroelemente. Piirnormi ei kohaldata määruse (EÜ) nr 2003/2003 kohastele EÜ väetistele.

(24) Slovaki Vabariik selgitas oma teatises ja komisjonile esitatud lisateabes, et tema teatis hõlmab üksnes määrusega (EL) 2019/1009 hõlmatud ja Slovakkia turul kättesaadavaks tehtud fosforväetisi. Sellistele väetistele on osutatud kõnealuse määruse II osa I lisa PFC 1(B) punkti 3 alapunkti a alapunktis ii ja PFC 1(C)(I) punkti 2 alapunkti a alapunktis ii, mida kohaldatakse mineraal- ja orgaanilis-mineraalsetele väetistele, mille fosfori kogusisaldus võrdub 5 massiprotsendi fosforpentaoksiidi (P_2O_5) ekvivalendiga või on sellest suurem.

(25) Lisaks on Slovaki Vabariik kinnitanud, et ta ei taotle ühtegi muud erandit seoses väetisetoodete turulelaskmisega määruse (EL) 2019/1009 tähenduses.

1.4. **Menetlus**

(26) Määruse (EL) 2019/1009 vastuvõtmise ajal kirjutasid Slovaki Vabariik koos Ungari ja Tšehhi Vabariigiga alla poliitilisele avaldusele, milles väljendasid kahetsust fosforväetiste kaadmiumi piirnormi käsitleva lõpliku kompromissi vähese ambitsioonikuse üle ning väljendasid juba oma toetust ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 alusel tehtavatele riiklikele eranditele.

(27) Slovaki Vabariik teatas 9. augusti 2019. aasta kirjaga komisjonile oma kavatsusest säilitada fosforväetiste kaadmiumisisaldust käsitlevad siseriiklikud normid erandina määrusest (EL) 2019/1009. Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4 koostoimes artikliga 36 põhineb Slovaki Vabariigi põhjendus olulistel vajadustel, mis on seotud inimeste tervise ja keskkonnakaitsega.

(28) 29. augusti 2019. aasta kirjas kinnitas komisjon teate kättesaamist ja teatas Slovakkia ametiasutustele, et ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 kohane kuuekuuline läbivaatamisperiood lõpeb 10. veebruaril 2020.

(29) ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 kohase teatise toetuseks saatsid Slovakkia ametiasutused 27. septembri 2019. aasta kirjaga komisjonile lisateavet. See teave sisaldab mõningaid selgitusi teatatud siseriiklike normide sisulise kohaldamisala kohta, mida Slovaki Vabariik soovib säilitada, ning üksikasjalikke andmeid Slovakkia väetiseturu kohta.

(30) Lisaks sellele lisateabele saatis Slovaki Vabariik 8. novembri 2019. aasta kirjaga Prantsusmaa ameti ANSES uuringu, milles käsitleti kokkupuudet kaadmiumiga ja tehti ettepanek kehtestada selle mürgisuse kontrollväärtused allaneelamise korral, sanitaarsed võrdlusväärtused organismis (nt veres ja uriinis) sisaldumisel ning väetisetoodetes ja põllukultuuride substraatides sisalduva kaadmiumi piirnormid, et hoida kontrolli all põllumajanduslike muldade ja taimekasvatuse saastumist ([4]).

(31) Lisaks avaldas komisjon teatise *Euroopa Liidu Teatajas*, ([5]) et teavitada huvitatud isikuid Slovaki Vabariigi kavatsusest säilitada oma siseriiklikud normid, ning taotluse põhjendused. Komisjon teavitas 19. novembri 2019. aasta kirjaga teatest ka teisi liikmesriike ja andis neile võimaluse esitada 30 päeva jooksul selle kohta märkusi.

(32) Komisjon sai selle tähtaja jooksul märkusi kahelt liikmesriigilt, nimelt Tšehhi Vabariigilt ja Belgia Kuningriigilt. Mõlemad liikmesriigid märkisid, et neil ei ole teate kohta märkusi. Pärast teatise avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* ei saadud ühtegi märkust.

(33) Oma 29. jaanuaril 2020 teatatud otsuses ([6]) leidis komisjon, et arvestades küsimuse keerukust ja pikendamisest kui sellisest inimeste tervisele tuleneva ohu puudumist, on põhjendatud pikendada ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 kolmanda lõigu alusel veel kuue kuu võrra ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 esimeses lõigus osutatud tähtaega, mis lõpeb 10. augustil 2020. Kuna küsimuse keerukus oli seotud vastuvõetavuse tingimustega, lükkas komisjon teatise vastuvõetavuse üle otsuse tegemise edasi.

([4]) Avis de l'Agence nationale de sécurité sanitaire de l'alimentation, de l'environnement et du travail relatif a l'Exposition au cadmium (CAS n°7440-43-9), – Propositions de valeurs toxicologiques de référence (VTR) par ingestion, de valeurs sanitaires repères dans les milieux biologiques (sang, urine, …) et de niveaux en cadmium dans les matières fertilisantes et supports de culture permettant de maîtriser la pollution des sols agricoles et la contamination des productions végétales: https://www.anses.fr/fr/system/files/VSR2015SA0140.pdf.

([5]) ELT C 394, 21.11.2019, lk 2.

([6]) Komisjoni otsus, millega pikendatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõikes 6 osutatud ajavahemikku seoses siseriiklike normidega väetiste maksimaalse lubatud kaadmiumisisalduse kohta, millest Slovaki Vabariik on teatanud vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4, C(2020) 376 (final).

2. **HINDAMINE**

2.1. **Vastuvõetavus**

(34) ELi toimimise lepingu artikli 114 lõigete 4 ja 6 kohaselt võib liikmesriik pärast ühtlustamismeetme vastuvõtmist säilitada oma rangemad siseriiklikud normid ELi toimimise lepingu artiklis 36 osutatud oluliste vajaduste tõttu või seoses keskkonna või töökeskkonna kaitsega, tingimusel et ta teatab nendest siseriiklikest normidest komisjonile ja komisjon kiidab need heaks.

(35) Slovaki Vabariik palub komisjonil kehtestada talle erand, millega lubatakse Slovakkias turule lasta ainult selliseid fosforväetisi, mille fosforpentaoksiidi (P_2O_5) sisaldus on vähemalt 5 % P_2O_5 ja mis ei sisalda kaadmiumi rohkem kui 20 mg/kg P_2O_5 kohta. Slovaki Vabariik selgitab oma 27. septembri 2019. aasta kirjas, et ta kavatseb säilitada erandi fosforväetiste kohta kehtestatud kaadmiumisisalduse piirnormist nii makrotoitaineid sisaldavate mineraalväetiste kui ka orgaanilis-mineraalsete väetiste puhul.

(36) Teatise vastuvõetavuse kindlakstegemiseks peab komisjon hindama, kas asjaomased teatatud siseriiklikud normid on varem kehtinud meede, mis kaldub kõrvale uuest ühtlustamiseeskirjast, ja kas need on kaitsvamad.

2.1.1. *Teatatud siseriiklike normide varasem olemasolu*

(37) Kõnealuses hinnangus on oluline võtta arvesse praeguse olukorra erilist keerukust.

(38) Esiteks asendatakse määruses (EÜ) nr 2003/2003 sätestatud kitsalt määratletud EÜ väetiste liikide täielik loetelu täiesti erineva reguleerimiskorraga. Määrusega (EL) 2019/1009 asendatakse need väetiseliigid palju üldisemate väetisekategooriatega ning laiendatakse ühtlustamise kohaldamisala muudele tootekategooriatele kui väetised. Teisisõnu, kuigi määrus (EL) 2019/1009 hõlmab kõiki tooteid, mis olid varem määruse (EÜ) nr 2003/2003 alusel ühtlustatud, on see laiendatud reguleerimisalasse kuuluvate teatud väetisekategooriate puhul esimene ELi ühtlustamismeede.

(39) Teiseks, kuigi määrusega (EÜ) nr 2003/2003 ühtlustatakse EÜ väetisi, ei kehtestata sellega kaadmiumi ühtlustatud piirnormi. Teisisõnu, kuigi mõnede teatatud siseriiklike normidega hõlmatud väetiste suhtes on ühtlustamismeetmeid juba kohaldatud, ei ole need ühtlustamismeetmed seni olnud suunatud ohule, mida teatatud siseriiklike normidega püütakse kõrvaldada.

(40) Kolmandaks ei taotlenud Slovaki Vabariik erandit määrusest (EÜ) nr 2003/2003 ega kohalda praegu EÜ väetiste suhtes ühtegi kaadmiumi piirnormi.

(41) Selline keerukus tõstatab küsimuse, kas teatatud siseriiklike normide jõusolekut saab pidada säilitatuks ja kas neist normidest tuleb komisjonile ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 kohaselt teatada seoses määrusega (EL) 2019/1009, võttes samal ajal arvesse määrusega (EÜ) nr 2003/2003 kehtestatud ühtlustamist.

(42) Ühest küljest laiendatakse määruse (EL) 2019/1009 artikli 3 lõikega 2 varasemaid määruse (EÜ) nr 2003/2003 artikli 5 erandeid määruse (EL) 2019/1009 artikli 3 lõikele 1, võimaldades seega kohaldada olemasolevaid riiklikke meetmeid, mida vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikel 4 põhinevatele teatistele ja ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikel 6 põhinevatele komisjoni otsustele kohaldatakse õiguspäraselt määruses (EÜ) nr 2003/2003 sätestatud ühtlustamisega hõlmatud väetiste suhtes, ka ELi väetisetoodete suhtes, mis kuuluvad määrusega (EL) 2019/1009 äsja laiendatud ühtlustamise kohaldamisalasse esimest korda. Samuti kinnitab see, et määrusega (EL) 2019/1009 jätkatakse määrusega (EÜ) nr 2003/2003 alustatud ühtlustamist.

(43) Teisalt kinnitatakse määruse (EL) 2019/1009 põhjendusega 11, et seadusandja leidis ELi toimimise lepingu artikli 114 lõiget 4 ümber sõnastades, et ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 kohastel hindamistel tuleks arvesse võtta määrust (EL) 2019/1009:

„Mitu liikmesriiki on kehtestanud inimtervise ja keskkonna kaitsmisega seotud põhjustel riigisisesed õigusnormid, millega piiratakse fosforväetiste kaadmiumisisaldust. Kui liikmesriik pärast seda, kui käesoleva määrusega on ühtlustatud piirnormid vastu võetud, peab vajalikuks nimetatud õigusnormid kehtima jätta, ja kui ühtlustatud piirnormid on juba kehtivate riigisiseste piirnormidega võrdsed või nendest madalamad, peaks liikmesriik vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4 komisjoni nendest teavitama. Lisaks peaks liikmesriik, kui ta peab vajalikuks selles liikmesriigis pärast käesoleva määruse vastuvõtmist ilmneva probleemi tõttu kehtestada keskkonna

või töökeskkonna kaitsega seotud uutel teaduslikel tõenditel põhinevaid riigisiseseid norme, näiteks fosforväetistes kaadmiumisisalduse piiramiseks, teavitama kavandatavatest normidest ja nende kehtestamise põhjustest vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 5 komisjoni. […]".

(44) Seda tõlgendust toetab ka erinevus määruse (EÜ) nr 2003/2003 ja määruse (EL) 2019/1009 sisulises kohaldamisalas, kus määrus (EL) 2019/1009 asendab määruse (EÜ) nr 2003/2003 mitte ainult laiendatud kohaldamisalaga, vaid ka täiesti erineva reguleerimiskorraga.

(45) Samuti võib märkida, et varasematel juhtudel, kui olemasolev ühtlustamismeede asendati uuega, on Euroopa Liidu Kohus (edaspidi „kohus") viidanud üksnes äsja vastuvõetud ühtlustamismeetmele kui meetmele, mida tuleks ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 kohasel hindamisel arvesse võtta ([7]).

(46) Kokkuvõtteks võib öelda, et kuna määrus (EL) 2019/1009 on ühtlustamismeede, mida tuleks vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4 teatatud siseriiklike normide puhul arvesse võtta, peab komisjon kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikega 4 kindlaks tegema, kas teatatud siseriiklikud normid olid eelnevalt olemas.

(47) Neljandaks toimivad nii määrus (EL) 2019/1009 kui ka määrus (EÜ) nr 2003/2003 koos eespool kirjeldatud vabatahtliku korraga, mis tähendab, et riiklikud eeskirjad võivad kehtida koos ELi ühtlustamiseeskirjadega sama sisulise kohaldamisala piires kui ühtlustamiseeskirjad, kuid üksnes toodete suhtes, mida ühtlustamiseeskirjade alusel turule ei viida. Teatatud siseriiklikke norme on seni kohaldatud ainult viimati nimetatud toodetele, st väetistele, mida põhjenduses 17 on nimetatud „riigisisese kasutusega väetisteks". Seetõttu on teatatud siseriiklike normide praegune kohaldamine selliste väetiste suhtes õiguspärane, sest ühtlustamiseeskirjad on väetisi turule viivale isikule vabatahtlikud. Slovaki Vabariik kavatseb nüüd siiski kohaldada samu teatatud siseriiklikke norme erandina määrusest (EL) 2019/1009, kuid neid ei kohaldata erandina määrusest (EÜ) nr 2003/2003.

(48) Selline keerukus tõstatab küsimuse, kas Slovaki Vabariigi esitatud teadet saab pidada siseriiklike normide säilitamiseks ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 tähenduses, mitte siseriiklike normide kehtestamiseks pärast ühtlustamismeetme vastuvõtmist vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 5.

(49) Kõigepealt võib märkida, et teatatud siseriiklikud normid kehtivad oma praegusel kujul alates 2005. aastast. Seega kehtisid need määruse (EL) 2019/1009 koostamise ajal ja olid seega määrusest varasemad. Slovaki Vabariik ei taotle järelikult siseriiklike normide kehtestamist pärast ühtlustamismeetme vastuvõtmist, nagu see oleks ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 5 kohase teatamise puhul.

(50) Teisest küljest võib tekkida küsimus, kas teatatud siseriiklikud normid säilitatakse ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 tähenduses, kuna teatatud siseriiklikke norme ei kohaldata nende praegusel kujul EÜ väetiste suhtes. Slovaki Vabariik kavatseb siiski kohaldada teatatud siseriiklikke norme ka ELi väetisetoodete suhtes. Selleks on vaja Slovakkia õigusakte kohandada.

(51) Selleks et teha kindlaks, kas teatatud siseriiklikud normid olid eelnevalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 tähenduses olemas, kuigi neid tuleks veidi kohandada, et hõlmata ELi väetisetooteid, samas kui EÜ väetised on endiselt välja jäetud, on oluline vaadelda ELi toimimise lepingu artikli 114 lõigete 4 ja 5 eristamise eesmärki.

(52) Seda eristamist on käsitletud Euroopa Kohtu praktikas. Kohtuasjas C-3/00 Taani *vs.* komisjon järeldas kohus seoses EÜ asutamislepingu artikliga 95, mis vastab ELi toimimise lepingu artiklile 114, järgmist:

„Artiklis 95 vaadeldava kahe olukorra erinevus seisneb selles, et esimesel juhul on siseriiklikud normid ühtlustamismeetmest varasemad. Seega on need ühenduse seadusandjale teada, kuid seadusandja ei saa või ei püüa neist ühtlustamise eesmärgil juhinduda. Seetõttu peeti lubatavaks, et liikmesriik võib taotleda, et tema siseriiklikud normid jääksid jõusse. Selleks nõuab EÜ asutamisleping, et sellised siseriiklikud normid peavad olema põhjendatud EÜ asutamislepingu artiklis 30 nimetatud oluliste vajadustega või keskkonna või töökeskkonna kaitsega. Seevastu teises olukorras võib uute siseriiklike õigusaktide vastuvõtmine aga ühtlustamist hoopis ohustada. Ühenduse

([7]) Vt kohtuasi C-360/14 P, Saksamaa *vs.* komisjon.

institutsioonid ei saanud põhimõtteliselt ühtlustamismeetme väljatöötamisel siseriiklikku dokumenti arvesse võtta. Sellisel juhul ei võeta arvesse EÜ artiklis 30 nimetatud nõudeid ning aktsepteeritakse ainult keskkonna või töökeskkonna kaitsega seotud põhjuseid, tingimusel et liikmesriik esitab uued teaduslikud tõendid ja et vajadus kehtestada uued siseriiklikud normid tuleneb asjaomase liikmesriigi eripärasest probleemist, mis tekib pärast ühtlustamismeetme vastuvõtmist“ ([8]).

(53) Viidatud kohtupraktikat silmas pidades tuleb asuda seisukohale, et ELi toimimise lepingu artikli 114 lõigete 4 ja 5 eristamise eesmärk on kehtestada rangemad põhjendamisnõuded juhtudel, kui ühtlustamine on tõenäolisemalt ohustatud, kuna kõnealune siseriiklik norm ei olnud seadusandjale ühtlustatud meetme väljatöötamise ajal teada.

(54) Nagu juba kindlaks tehtud, on teatatud siseriiklikud normid kehtinud nende praegusel kujul alates 2005. aastast. Seega kehtisid need määruse (EL) 2019/1009 koostamise ajal ja seega ka enne seda määrust.

(55) Lisaks nähtub mõjuhinnangust, mis on lisatud ettepanekule võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse eeskirjad CE-märgisega väetisetoodete ([9]) turul kättesaadavaks tegemise kohta, et teatatud siseriiklikud normid olid liidu seadusandjale määruse (EL) 2019/1009 koostamisel teada. Sellest tulenevalt tuleks teatatud siseriiklikke norme käsitada ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 alusel varasematena.

(56) Nagu eespool märgitud, peetakse selle konkreetse hindamise puhul asjakohaseks ühtlustamismeetmeks määrust (EL) 2019/1009. Seepärast tuleks teatatud siseriiklikke norme hinnata kõnealuse määruse alusel. Veel tuleb uurida, kas teatatud siseriiklikud normid on erand määrusest (EL) 2019/1009 ja sellest rangemad.

2.1.2. *Teatatud siseriiklike normide rangusest seoses määrusega (EL) 2019/1009*

(57) Määruse (EL) 2019/1009 I lisa II osa PFC 1(B) punkti 3 alapunkti a alapunktis ii ja PFC 1(C)(I) punkti 2 alapunkti a alapunktis ii sätestatud fosforväetiste kaadmiumisisalduse piirnorm, millest teatatud siseriiklikud normid kõrvale kalduvad, on 60 mg/kg P_2O_5 kohta, kuid teatatud siseriiklikes normides on kaadmiumi piirnormiks kehtestatud 20 mg/kg P_2O_5 kohta. Seepärast on selge, et teatatud siseriiklikud normid kalduvad kõrvale määruse (EL) 2019/1009 normidest ja on neist rangemad.

(58) Eelnevat silmas pidades võib teha järgmised järeldused: 1) teatatud siseriiklikud normid kehtisid enne ühtlustamismeetme vastuvõtmist ja olid seadusandjale ühtlustamismeetme, täpsemalt määruse (EL) 2019/1009 koostamise ajal teada. Seepärast tuleks neid pidada ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 alusel varem kehtinud meetmeks; ning 2) teatatud siseriiklikud normid, mis kalduvad kõrvale määruse (EL) 2019/1009 I lisa II osa PFC 1 (B) punkti 3 alapunkti a alapunktist ii ja PFC 1(C)(I) punkti 2 alapunkti a alapunktist ii, on rangemad kui määruse (EL) 2019/1009 normid.

(59) Seetõttu leiab komisjon, et Slovaki Vabariigi esitatud teatis on ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 alusel tervikuna vastuvõetav.

2.2. **Põhjenduste hindamine**

(60) Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4 ja artikli 114 lõike 6 esimesele lõigule peab komisjon veenduma, et kõik tingimused, mis võimaldavad liikmesriigil säilitada kõnealuses artiklis sätestatud liidu ühtlustamismeetmest kõrvale kalduvad siseriiklikud normid, on täidetud.

(61) Eelkõige peab komisjon hindama, kas teatatud siseriiklikud normid on õigustatud ELi toimimise lepingu artiklis 36 osutatud oluliste vajaduste tõttu või on seotud keskkonna või töökeskkonna kaitsega ega lähe kaugemale sellest, mis on vajalik taotletava õiguspärase eesmärgi saavutamiseks. Kui komisjon leiab, et riiklikud normid vastavad eespool osutatud tingimustele, peab ta ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 kohaselt veel kontrollima, kas kõnealused riiklikud normid on või ei ole suvalise diskrimineerimise vahendid või liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piirangud ning kas need kujutavad või ei kujuta endast takistust siseturu toimimisele.

([8]) Kohtuasi C-3/00: Taani *vs.* komisjon, punkt 58. Seda on veelgi kinnitanud nt otsused kohtuasjas T-234/04 Madalmaade Kuningriik *vs.* komisjon, punkt 58; liidetud kohtuasjades T-366/03 ja T-235/04: Land Oberösterreich ja Austria *vs.* komisjon, punkt 62; ja kohtuasjas C-512/99: Saksamaa *vs.* komisjon, punkt 41.

([9]) Vt komisjoni ettepanekule lisatud mõjuhinnang, mis oli pühendatud konkreetselt kaadmiumi piirnormile, SWD(2016) 64 final, OSA 2/2; https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2016/EN/SWD-2016-64-F1-EN-MAIN-PART-2.PDF; vt eelkõige lk 5, 6, 25, 28, 29 ja 32 ning I lisa.

(62) Võttes arvesse ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikes 6 sätestatud tähtaega, peab komisjon ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 alusel teatatud riiklike meetmete põhjendatuse hindamisel võtma aluseks teate esitanud liikmesriigi põhjendused. Tõendamiskohustus on riiklike meetmete säilitamise taotluse esitanud liikmesriigil.

(63) Kui aga komisjoni käsutuses on andmeid, et liidu ühtlustamismeede, millest teatatud siseriiklikud normid kalduvad kõrvale, tuleks läbi vaadata, võib ta selliseid andmeid teatatud siseriiklike normide hindamisel arvesse võtta.

2.2.1. *Slovaki Vabariigi seisukoht*

(64) Slovaki Vabariigi seisukoht vähemalt 5 % P_2O_5 sisaldavate fosforväetiste kaadmiumisisalduse suhtes on ajendatud mulla pikaajalisest kaitsest ning sellest tulenevast inimeste tervise ja keskkonna kaitsest.

(65) Slovaki Vabariik on oma teatises komisjonile analüüsinud määruses (EL) 2019/1009 sätestatud piirnormi 60 mg/kg P_2O_5 kohta eeldatavat mõju oma riigi territooriumil. See piirnorm tekitab olulisi probleeme seoses inimeste tervise ja keskkonna kaitsega. Kaadmium kvalifitseerub kantserogeense ainena, mis kuulub kõige mürgisemate elementide hulka. Kaadmium imendub taimedesse kergesti ja satub nõnda toiduahelasse. Seetõttu rõhutab Slovaki Vabariik vajadust vähendada edasist kokkupuudet toiduga organismi sattuva kaadmiumiga.

(66) Lisaks inimeste tervisega seotud probleemidele esitab Slovaki Vabariik ka keskkonnakaitse ja muldade pikaajalise kaitsega seotud põhjendused: mullad on valdavalt happelised või äärmiselt happelised, nad on kaadmiumi akumuleerumise suhtes tundlikumad ja vajavad seetõttu suuremat kaitset.

(67) Slovaki Vabariik tugineb oma arutluskäigus mitmele uuringule, mis seostavad kaadmiumi inimorganismi akumuleerumist mitme terviseprobleemiga, nagu kahjulik mõju südamele, kopsudele, luudele, sugunäärmetele ja eelkõige neerudele, samuti osteoporoosiga ([10]). Samamoodi tugineb Slovaki Vabariik eri allikatele seoses kaadmiumi akumuleerumisega mulda ([11]). Need allikad osutavad, et kaadmiumi mulda akumuleerumise, toidu ja sööda kaudu vältimatu manustamise ning kahjuliku tervisemõju vahel on otsene seos.

(68) Eelkõige väidetakse, et kaadmiumi mullast taime ülekandumise tegur sõltub suurel määral mulla pH-st, kusjuures happelised mullad kujutavad endast suurimat riski. Mida happelisem on muld, seda rohkem kaadmiumi satub taime (isegi kui mulla kaadmiumisisaldus on suhteliselt väike), jõudes toiduahelasse kiiremini ja suuremates kogustes.

(69) Kuna kaadmium on mittelagunev saasteaine, püsib ta mullas 75–380 aastat, ja puuduvad mehhanismid, mis põhjustaksid kaadmiumi lagunemist. Kaadmium hoopis akumuleerub, sest mullas on ta palju vähem liikuv kui õhus või vees. Ta seob end tugevalt mulla pinnakihtide orgaanilise ainega. Peamised tegurid, mis mõjutavad kaadmiumi liikuvust mullas, on mulla pH, huumuse ja vees lahustuvate orgaaniliste ainete sisaldus, oksühüdroksiidide ja konkureerivate ioonide esinemine ning märkimisväärne niiskus.

(70) Üle 70 % Slovakkia põllumajandusmuldadest on happelised või äärmiselt happelised. Süsteemis muld-taim leiduva kaadmiumi liikuvuse hindamise kontekstis on see väga negatiivne ja oluline tegur.

([10]) Näiteks WEXLER P., 1999: Encyclopedia of Toxicology. Academic Press, 1999, ja Ministry of Enterprise and Innovation Sweden (Rootsi ettevõtlus- ja innovatsiooniministeerium), Swedish position on risks to human health posed by cadmium (Rootsi seisukoht kaadmiumi põhjustatud ohtude kohta inimeste tervisele), N2016/02227/JM, 14. september 2016.

([11]) Čurlík J., 2012: Potenciálne toxické stopové prvky a ich distribúcia v pôdach Slovenska (Potentsiaalselt toksilised mikroelemendid ja nende levik Slovakkia pinnases). Faculty of Natural Sciences, Comenius University, Bratislava, lk 285–287,
(Čurlík, 2012). OECD, 1994: Cadmium: Risk reduction monograph No 5 (Kaadmium: riski vähendamise monograafia nr 5). Environmental Directorate OECD, Paris, ja Christensen, J. B., Haung, P. M., 1999: Solid phase cadmium and the reaction of aqueous cadmium with soil surfaces (Tahke faasikaadmium ja kaadmiumi vesilahuse reaktsioon mullapinnale). Avaldatud: McLaughlin, M. J., Singh, B.r. (eds) Cadmium and plants. Kluwer Acad. Publ. London. Lk 65–96.

(71) Lisaks sellele, et Slovakkia mullad on väga happelised, muutuvad nad orgaanilise aine poolest üha vaesemaks. Mulla orgaanilise aine regulaarset ja piisavat omastamist on võimalik saavutada mahepõllumajandusliku väetamisega, mis on tihedalt seotud loomakasvatusega. Slovakkia põllumajandusmaa muldade orgaanilise süsiniku sisaldus ja orgaanilise aine kvaliteet on alates 1990. aastast, mil kariloomade arv hakkas vähenema, oluliselt muutunud. ELis on Slovaki Vabariik üks väiksema kariloomade arvuga riike hektari kohta. See on veel üks põhjus, miks on nii oluline, et Slovakkia muldades kaadmiumisisaldust ei suurendataks.

(72) Lisaks rõhutab Slovaki Vabariik, et fosforväetistest pärineva kaadmiumi põllumajandusmaale sattumise ärahoidmine või piiramine on väga oluline, sest mõnel selle mullal on suur kaadmiumisisaldus mitmesuguste tegurite tõttu, nagu looduslik geokeemiline koostis, saasteainete sadestumine atmosfäärist või varasem tööstustegevus nende alade lähedal. Põllumajanduspiirkondades on kaadmiumi kontsentratsioon peamiselt inimtekkeline, mis tuleneb suurel määral fosforväetiste kasutamisest. Seepärast on fosforväetiste kasutamisest tulenev täiendav surve mullale eespool nimetatud piirkondades ebasoovitav ja võib avaldada kahjulikku mõju inimeste tervisele.

(73) Suurem osa Slovakkia turul olevatest fosforväetistest on EÜ väetised. Enamiku Slovakkia turul olevate EÜ väetiste kaadmiumisisaldus on siiski alla 20 mg/kg P_2O_5 kohta. Slovaki Vabariik on mures, et isegi kui 95 % imporditud väetistest juba vastavad määruses (EL) 2019/1009 sätestatud tulevasele piirnormile 60 mg/kg P_2O_5 kohta, on Slovakkias piirkondi, kus kaadmiumisisaldus suureneb nii mullas kui ka põllumajandustoodetes. Selle tulemusena on juba suurenenud imikutoidu kaadmiumisisaldus. Lisaks on Slovaki Vabariik mures, et impordi struktuur muutub edaspidi, tuues kaasa nende toodete turustamise märkimisväärse kasvu, mille kaadmiumitase ületab 20 mg/kg P_2O_5 kohta, mille tulemuseks on kaadmiumi akumuleerumine mulda ja selle tagajärjel kandumine toiduahelasse.

(74) Lõpuks märgib Slovaki Vabariik, et Slovakkias ei ole fosforväetiste tootjaid, mis tähendab, et ei ole põhjust karta, et taotletud erand võib olla kasulik kodumaisele tootjale.

2.2.2. *Slovaki Vabariigi seisukoha hindamine*

2.2.2.1. Põhjendamine oluliste vajadustega, millele on osutatud ELi toimimise lepingu artiklis 36 või mis on seotud keskkonna või töökeskkonna kaitsega

(75) Teatatud siseriiklike normide eesmärk on saavutada inimeste tervise ja keskkonna kaitse kõrgem tase, kui on sätestatud määruses (EL) 2019/1009 seoses kaadmiumiga kokkupuutega, vältides kaadmiumi edasist akumuleerumist mulda. Selle eesmärgi saavutamise vahend on säilitada määruses (EL) 2019/1009 sätestatud ühtlustatud piirnormiga võrreldes madalam kaadmiumi piirnorm fosforväetistes, mis sisaldavad vähemalt 5 massiprotsenti P_2O_5.

(76) Inimeste tervise kaitsega seoses tuleks märkida, et kaadmium on inimeste jaoks mittevajalik ja toksiline element ning sellest ei ole kasu taimedele ega loomadele. Eelkõige on kaadmiumoksiid määruse (EÜ) nr 1272/2008 alusel klassifitseeritud 2. kategooria kantserogeenseks aineks ([12]).

(77) Kaadmiumi esinemine taimedes ja kaadmiumi omastamine toiduainetest võib pikemas perspektiivis mõjuda inimeste tervisele kahjulikult. Pealegi kui aine on inimkehasse imendunud, säilib see tõhusalt ja akumuleerub kogu elu jooksul ([13]).

(78) Kaadmium võib kahjustada neerusid, põhjustades valkude üleproduktsiooni uriinis. Mõju tõsidus sõltub kaadmiumiga kokkupuute kestusest ja tasemest. Luustiku kahjustus on teine kriitiline toime, mis tuleneb kroonilisest kokkupuutest kaadmiumiga tasemel, mis on mõnevõrra kõrgem sellest, mille puhul valk uriinis oleks varajane indikaator. Peamiselt maksa ja neerudesse kogunev kaadmium eritub aeglaselt ja võib püsida inimorganismis aastakümneid.

([12]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1272/2008, mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist ning millega muudetakse direktiive 67/548/EMÜ ja 1999/45/EÜ ja tunnistatakse need kehtetuks ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1907/2006 (ELT L 353, 31.12.2008, lk 1).

([13]) Vt Euroopa Toiduohutusameti teaduslik aruanne Euroopa elanikkonna kokkupuute kohta kaadmiumiga toidu kaudu aastal 2012, avaldatud aadressil: https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/scientific_output/files/main_documents/2551.pdf, *EFSA Journal* 2012;10(1).

(79) Elanikkonna kokkupuude kaadmiumiga tuleneb mitmest allikast, sealhulgas suitsetamisest. Mittesuitsetava elanikkonna jaoks on toit kõige levinum kaadmiumi omastamise allikas. Kaadmium on mürgine eelkõige neerudele, kuid võib põhjustada ka luude demineralisatsiooni ning seda on statistiliselt seostatud kopsu-, endomeetriumi-, põie- ja rinnavähi suurenenud riskiga ([14]). Lisaks ei saa välistada terviseriske täiskasvanud suitsetajatel ja organismi vähenenud rauavaruga inimestel ja/või neil, kes elavad tööstusallikate lähedal ([15]).

(80) Lisaks mõjule inimeste tervisele võib kaadmiumi edasine akumuleerumine mullas avaldada negatiivset mõju mulla elurikkusele ja seega mulla funktsioonidele (nt orgaanilise aine lagundamine) ning muldade leostumise kaudu põhjavee kvaliteedile. Kaadmiumi mürgisust ja biosaadavust mõjutavad mulla omadused. Kaadmiumi liikuvus ja biosaadavus on suurem happelisemates muldades ja väiksem lubjakivimuldades või lubjarikastes muldades. Võttes arvesse, et: 1) ligikaudu 70 % Slovakkia põllumajandusmuldadest on happelised või äärmiselt happelised; 2) Slovakkia põllumajandusmullad muutuvad orgaanilise aine poolest üha vaesemaks, kuna kariloomi on Slovakkias vähe; ja 3) Slovakkia muld on mitmesuguste eespool kirjeldatud tegurite tõttu juba väga saastunud kaadmiumiga, saame järeldada, et on olemas sellele liikmesriigile omane olukord, mis muudab ta eriti tundlikuks kaadmiumi mullas akumuleerumise suhtes.

(81) Kaadmiumi põhjustatud ohtudele inimtervisele ja keskkonnale viitas nõukogu juba oma 25. jaanuari 1988. aasta resolutsioonis ([16]). Nõukogu rõhutas, kui oluline on vähendada kõikidest allikatest, sealhulgas hajusreostusallikatest (nt saasteainete sadestumine atmosfäärist, fosforväetised, reoveesete jne) pärineva kaadmiumi sattumist mulda, muu hulgas „asjakohaste fosforväetiste kaadmiumisisalduse kontrollimeetmete abil, mis põhinevad sobival tehnoloogial, millega ei kaasne ülemääraseid kulusid, ning võttes arvesse keskkonnatingimusi ühenduse eri piirkondades“.

(82) 2002. aastal jõudis tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee järeldusele, et sisalduse piirnorm 40 mg/kg P_2O_5 kohta või rohkem tooks kaasa kaadmiumi akumuleerumise enamikus Euroopa Liidu muldades. Seevastu ei eeldata, et piirnorm 20 mg/kg P_2O_5 kohta või sellest väiksem piirnorm tooks kaasa pikaajalist akumuleerumist mulda saja aasta jooksul, kui muid kaadmiumikoguseid arvesse ei võeta.

(83) Määruse (EÜ) nr 2003/2003 põhjenduses 15 on juba teatatud komisjoni kavatsusest käsitleda juhuslike kaadmiumilisandite sisaldust mineraalväetistes.

(84) Määruse (EL) 2019/1009 ettepanekus ([17]) järeldas komisjon mõju hindamisel kättesaadavate teaduslike andmete põhjal, et kaadmium metallina ja kaadmiumoksiid võivad üldiselt kujutada endast tõsist ohtu tervisele. Komisjon tegi ettepaneku kehtestada piirnormiks 60 mg/kg P_2O_5 kohta fosforväetistes ja vähendada seda piirnormi järkjärgult 20 mg-ni/kg P_2O_5 kohta 12 aasta jooksul pärast uue määruse kohaldamist.

(85) Samuti ollakse üldiselt seisukohal, et väetised on ülekaalukalt kõige peamine kaadmiumi mulda ja toiduahelasse sattumise allikas ([18]). Määruses (EL) 2019/1009 on sätestatud piirnorm 60 mg/kg P_2O_5 kohta, mida kohaldatakse alates 16. juulist 2022. Suurem osa Euroopa turul saadaolevatest väetistest juba vastavad sellele piirnormile. Kuigi selle piirnormi kehtestamine on olemasolevate teaduslike andmete põhjal samm õiges suunas, ei vähenda see tõenäoliselt pikas perspektiivis oluliselt kaadmiumi akumuleerumist mulda.

(86) Tunnistades vajadust fosforväetiste kaadmiumisisalduse ambitsioonikama ühtlustatud piirnormi järele tulevikus, kehtestatakse määrusega (EL) 2019/1009 komisjonile kohustus need piirnormid uuesti läbi vaadata, et neid võimaluse korral vähendada.

(87) Eelneva põhjal tuleb järeldada, et teatatud siseriiklikes normides sätestatud maksimaalne piirnorm on inimeste tervise, elu ja keskkonna kaitsmiseks põhjendatud.

([14]) *EFSA Journal* 2012;10(1).

([15]) ELi riskihindamisaruanne kaadmiumi ja kaadmiumoksiidi kohta, tsiteeritud dokumendis SWD(2016) 64 final, lk 11.

([16]) EÜT C 30, 4.2.1988, lk 1.

([17]) COM(2016) 157 (final) – 2016/084 (COD).

([18]) Vt uuring „Revisiting and updating the effect of phosphate fertilizers to cadmium accumulation in European agricultural soils“ (Vaadates üle ja ajakohastades fosforväetiste mõju kaadmiumi kogunemisele Euroopa põllumajandusmuldadesse), Erik Smolders ja Laetitia Six, mille ühendus Fertilizers Europe tellis 2013. aastal, avaldatud aadressil http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/environmental_risks/docs/scher_o_168_rd_en.pdf.

2.2.2.2. Suvalise diskrimineerimise, liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piiramise või siseturu toimimisele mis tahes takistuse puudumine

a) Suvalise diskrimineerimise puudumine

(88) ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 kohaselt peab komisjon kontrollima, et teatatud meetmete säilitamine ei oleks suvalise diskrimineerimise vahend. Euroopa Kohtu praktika kohaselt ([19]) on diskrimineerimise vältimiseks vaja, et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui see on objektiivselt põhjendatud. Diskrimineerimise puudumine tähendab, et riigisiseseid kaubanduspiiranguid ei saa kasutada viisil, mis põhjustab teistest liikmesriikidest pärit kaupade diskrimineerimist.

(89) Slovaki Vabariik on teatanud, et praegu Slovakkias fosforväetisi ei toodeta. Lisaks märgib komisjon, et kui selline tootmine peaks tulevikus Slovakkias aset leidma, kohaldataks teatatud siseriiklikke norme igal juhul nii kodumaiste kui ka teistes liikmesriikides valmistatud toodete suhtes. Vastupidiste tõendite puudumisel võib järeldada, et teatatud siseriiklikud normid ei ole suvalise diskrimineerimise vahendid.

b) Varjatud kaubanduspiirangu puudumine

(90) Riiklikud meetmed, millega kehtestatakse toodete turule laskmisele rangemad tingimused kui liidu määrusega, kujutaksid endast tavaliselt kaubanduspiirangut. Selle põhjuseks on asjaolu, et mõnda toodet, mida võib ülejäänud liidus seaduslikult turule lasta, asjaomases liikmesriigis siseriikliku normi tõttu turule lasta ei saa. ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikes 6 sätestatud eeltingimuste eesmärk on ära hoida sama artikli lõigetes 4 ja 5 sätestatud kriteeriumidele vastavate piirangute kohaldamine valedel põhjustel, nii et need tegelikkuses kujutaksid endast majanduslikke meetmeid teistest liikmesriikidest pärit toodete impordi tõkestamiseks, et kaudselt kaitsta kodumaist toodangut ([20]).

(91) Arvestades, et teatatud siseriiklike normidega kehtestatakse fosforväetiste kaadmiumisisaldusele rangemad piirnormid ka ettevõtjate jaoks, kes asuvad teistes liikmesriikides muul viisil ühtlustatud alal, võivad need kujutada endast varjatud kaubanduspiirangut või takistust siseturu toimimisele.

(92) Kuna puuduvad tõendid selle kohta, et siseriiklikud normid kujutavad endast tegelikult meedet, mille eesmärk on kaitsta omamaist toodangut, võib järeldada, et need ei kujuta endast liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piirangut. Seetõttu jääb komisjoni otsustada, kas teatatud siseriiklikud normid takistavad siseturu toimimist.

c) Siseturu toimimist takistavate asjaolude puudumine

(93) ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 kohaselt peab komisjon kontrollima, kas teatatud meetmete säilitamine takistab siseturu toimimist. Seda tingimust ei saa tõlgendada nii, et see välistab mis tahes siseriikliku meetme heakskiitmise, mis võib mõjutada siseturu toimimist. Tegelikult on iga siseriiklik meede, mis siseturu rajamiseks ja toimimiseks vastu võetud ühtlustamismeetmest erineb, oma sisult suure tõenäosusega siseturgu mõjutav meede. Seega tuleb ELi toimimise lepingu artiklis 114 sätestatud menetluse kasuliku olemuse säilitamiseks mõista siseturu toimimise takistamist ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 tähenduses kui mõju, mis on taotletava eesmärgiga võrreldes ebaproportsionaalne ([21]).

([19]) Nt kohtuasi C-492/14, Essent Belgium, punkt 80; komisjoni 8. mai 2018. aasta otsus (EL) 2018/702 Taani teatatud riiklike õigusnormide kohta, mis käsitlevad nitriti lisamist teatavatele lihatoodetele, punkt 52 (ELT L 118, 14.5.2018, lk 7); komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus 2006/348/EÜ väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Soome Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, punkt 38 (ELT L 129, 17.5.2006, lk 25); komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus 2006/347/EÜ väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Rootsi Kuningriik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, punkt 39 (ELT L 129, 17.5.2006, lk 19); komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus 2006/349/EÜ väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Austria Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, punkt 39 (ELT L 129, 17.5.2006, lk 31).

([20]) Otsuse (EL) 2018/702 punkt 54, otsuse 2006/348/EÜ punkt 40, otsuse 2006/347/EÜ punkt 41, otsuse 2006/349/EÜ punkt 41.

([21]) Otsuse (EL) 2018/702 punkt 55, otsuse 2006/348/EÜ punkt 42, otsuse 2006/347/EÜ punkt 43, otsuse 2006/349/EÜ punkt 43.

(94) Hinnates, kas teatatud siseriiklikud õigusnormid on eesmärgi saavutamiseks asjakohased ja vajalikud, tuleb arvesse võtta mitut tegurit. Komisjon peab hindama, kas teatatud siseriiklikes normides sätestatud kaadmiumi piirnormist tulenev kaitsetase on kõrgem kui ühtlustamismeetme puhul ning kas see on tõhus ühelt poolt inimeste tervise ja elu ning teiselt poolt keskkonna kaitsmiseks.

(95) Teatatud siseriiklike õigusnormide eesmärk on kaitsta inimeste tervist ja keskkonda, vältides kaadmiumi kogunemist pinnasesse. Slovaki Vabariik põhjendab oma teatises komisjonile erandi vajalikkust, viidates konkreetsetele asjaoludele, mis on seotud Slovakkia põllumajandusmuldade suure happesuse ja vähese orgaanilise aine sisaldusega ning sellest tuleneva negatiivse mõjuga pinnase kaadmiumisisaldusele ja riigi elanikkonna tervisele. Ligikaudu 70 % Slovakkia põllumajanduslikest muldadest on happelised või äärmiselt happelised ning paljud neist muutuvad orgaanilise aine poolest üha vaesemaks, mis toob kaasa sellele liikmesriigile omase olukorra, mis muudab ta eriti haavatavaks kaadmiumi akumuleerumise suhtes mullas.

(96) Lisaks on kindlaks tehtud, et väetiste kaadmiumisisalduse piirnorm kuni 20 mg/kg P_2O_5 kohta on tõhus, et vältida kaadmiumi pikaajalist akumuleerumist mullas saja aasta jooksul.

(97) Võttes arvesse ka Slovaki Vabariigi eriolukorraga seotud asjaolusid, võib teatatud siseriiklikke õigusnorme pidada vajalikuks nende eesmärkide saavutamiseks.

(98) Lisaks väidab Slovaki Vabariik, et enamiku turul olevate väetiste kaadmiumisisaldus on alla piirnormi 20 mg/kg P_2O_5 kohta, kuigi EÜ väetiste puhul seda praegu ei nõuta. Seepärast piirnormi kehtestamine tasemel 20 mg/kg P_2O_5 kohta märkimisväärseid turuhäireid ei põhjusta.

(99) Muude meetmete, näiteks kasutuspiirangute kohaldamist oleks praktikas väga raske kontrollida ja sellega ei oleks võimalik saavutada taotletavat eesmärki. Komisjon leiab, et teatatud siseriiklike normide säilitamine ei ole ebaproportsionaalne ega kujuta endast takistust siseturu toimimisele ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 tähenduses.

(100) Seda analüüsi arvesse võttes leiab komisjon, et siseturu toimimise takistuste puudumise tingimus on täidetud.

2.2.2.3. Ajaline piirang

(101) Tagamaks, et riiklik meede ja võimalikud takistused siseturu toimimisele piirduvad sellega, mis on Slovaki Vabariigi eesmärkide saavutamiseks rangelt vajalik, peaks riiklik erand olema ajaliselt piiratud. Erand ei ole enam vajalik, kui tulevikus kehtestatakse ühtlustatud piirnorm Slovakkia piirnormi tasemel või sellest madalamal tasemel.

(102) Ühtlustatud piirnormi saab kehtestada Slovakkia piirnormi tasemel või sellest allpool üksnes Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega, mis põhineb komisjoni ettepanekul, näiteks määruse (EL) 2019/1009 artikli 49 punktis b osutatud läbivaatamise kontekstis. Ajavahemikku, mille kohta erand tehakse, ei tohiks seetõttu piirata kõneluse otsusega teatava kuupäevaga, vaid tuleks viia kooskõlla seadusandja sellise tulevase otsusega.

(103) See on kooskõlas määruse (EL) 2019/1009 artikli 3 lõikega 2, milles on sätestatud, et erandeid määrusest (EÜ) nr 2003/2003 vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4 seoses kaadmiumisisaldusega võib jätkuvalt kohaldada seni, kuni liidu tasandil kohaldatakse fosforväetiste kaadmiumisisalduse ühtlustatud piirnormi, mis on riikliku piirnormiga võrdne või sellest madalam.

(104) Seepärast tuleks teatatud siseriiklike normide heakskiitmist kohaldada seni, kuni liidu tasandil kohaldatav läbivaadatud ühtlustatud piirnorm on Slovakkia piirnormiga võrdne või sellest madalam.

3. **JÄRELDUSED**

(105) Eespool esitatut arvesse võttes tuleks järeldada, et Slovaki Vabariigi 9. augustil 2019 esitatud teade määrusest (EL) 2019/1009 kõrvale kalduvate siseriiklike normide säilitamise kohta on vastuvõetav.

(106) Lisaks leiab komisjon, et teatatud siseriiklikud normid:

— vastavad inimeste tervise ja keskkonna kaitse vajadustele,

— on taotletavate eesmärkide osas proportsionaalsed,

— ei ole suvalise diskrimineerimise vahendid;

— ei kujuta endast varjatud piirangut liikmesriikidevahelisele kaubandusele.

(107) Seetõttu leiab komisjon, et teatatud siseriiklikud normid võib heaks kiita,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Siseriiklikud normid, millest Slovaki Vabariik on teatanud vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4, mis kalduvad kõrvale määrusest (EL) 2019/1009 seoses kaadmiumisisaldusega fosforväetistes, st keeld lasta Slovakkia turule fosforväetisi, mis sisaldavad vähemalt 5 massiprotsenti P_2O_5, millele on osutatud määruse (EL) 2019/1009 I lisa PFC 1(B) punkti 3 alapunkti a alapunktis ii ja PFC 1(C)(I) punkti 2 alapunkti a alapunktis ii, ning mille kaadmiumisisaldus ületab 20 mg/kg P_2O_5 kohta, on heaks kiidetud, kuni liidu tasandil kohaldatav läbivaadatud ühtlustatud piirnorm on võrdne või madalam kui Slovakkia piirnorm.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Slovaki Vabariigile.

Brüssel, 6. august 2020

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Thierry BRETON